

Herbert Kohn,

Kasma teaduses

ja headuses

Endel Põrn

Endel Perava 1936 aastal Jm

Kaswa teaduses ja headuses

II. trükk. J. Ploompuu kirjastus 1925 a.

Kodumaa laul.

Maarahwa, talupoege waba maa,
jäa wabaks sa! jäa seisma sa!
Mis keegi künnab, külwab — lõigaku,
tööd ikka omaks hõigaku.
Jää wabaks sa! Jää seisma sa!

Tööliste, meremeeste waba maa,
jäa wabaks sa! jäa seisma sa!
Mis iial keegi loob siin waewaga
wõi randa juhüib laewaga,
on kõigile. Jää wabaks sa!

Töö, mure, laulu waba kodumaa,
jäa wabaks sa! jäa seisma sa!
Kus kohal iial taewa-kaartega
wõi meredega, saartega
maa ühineb, jää wabaks sa!

Linda.

Linda oli alles väikene tütarlaps. Ometi püüdis ta mõndagi kergemat tööd teha. Ta pühkis hommikul tuba. Peale sööma pesi ta vaagnad ja taldrikud puhtaks. Pärast lõunat õppis Linda sükkä kuduma ja õmb-
lema. Mõnikord katsus ta juba kedratagi. Aga Linda kõige armsam töö oli lugemine ja kirju-
tamine.

Kuidas noorelt õpid, nõnda wanalt elad.

Tõnis oli hoolas ja usin poiss, kes iga inimese wastu lahkust ja wiisakust üles näitas. Niipea kui Tõnis hommikul ärkas, tõusis ta üles, pesi silmad puhtaks, suges pea siledaks, pani riided selga ja luges hommiku-palwe ära. Kui ta wanemotega ehk majarahwaga kokku puutus, siis soowis ta neile head hommikut ja läks tööle. Pea luges Tõnis raamatut ja kirjutas, pea oli ta isale ja emale töö juures abiks, pea jooksis ta ruttu sinna, kuhu teda saadeti. Alati täitis ta sedamaid käsku. Sellepärast armastasid teda wanemad ja terve pere.

Nüüd on Tõnis juba suureks kaswanud ja oma isa talus peremeheks hakanud. Ta on ikka weel lahke, usin ja jumalakartlik. Mitte üksnes oma talu pere, waid ka naabrid ja tuttawad armastawad ja austawad Tõnist.

Meie miisu, tiisukene.

Miisukene, tiisukene,

Mesimeelekene,

Koorekeelekene!

Ei sind pea tare ega toakene,

Kammer ega koakene

Kurnäu, kurnäu!

Miisukene, tiisukene,

Nosuninakene,

Wigur-winakene!

Südames sull süüdi palju, süüdi palju,

Kürja peale püüdi palju.

Kurnäu, kurnäu!

.....

Tormisel õhtul.

Wäljas tuiskab, tormab, mässab,
loodus keeb kui wiha sees. . .
Soojas toas nõrgal tulel
istub Juku, aabits ees.

Juku kõrwal woki taga
ketrab ema wurinal.
Ahju aäres tukub isa —
piip tal kukkund põrandal. . .

Juku õpib, sõrm tal järjel,
usinasti lugemist.
Wahest küll jääb kuulatama
formilaulu, ulgumist.

Kuid ta mõtted jääwad pea
järje juure tagasi.
Isa, ema poole waates
Weerib Juku edasi.

Tall:

Mää, memmeke, mää!
See lill siin pole ju hää!
Suu tegi môrudaks
Kôhugi walusaks,
Hää memmeke, mää!

Lammas:

Pää, pojuke, pää!
See rohuke siin kôhule hää!
Kips, tômba ribinal,
Kaps, tômba rabinal,
Hää pojuke, pää!

Tall:

Mää, memmeke, mää!
Pipp kôhule on hää!
Suu teeb nii magusaks,
Kôht ei jää walusaks!
Hää memmeke, mää!

Ara usu walelikku!

Ilmas palju petiseid,
Walelikke wõrgutajaid,
Libe keelel lipitsejaid,
Mesikeelel meelitajaid.
Wõtad kuulda nende juttu,
Teewad sulle tüki ruttu.
Kui sa nende wõrku läed,
Warsti omast ilma jäed.
Siis küll kaebad ai, ai, ai,
Nagu Tuks siin näha sai.

Pöder.

Pöder jõi järwe kaldal ja waatles oma warju; iseäranis meeldisid temale ta harulised sarwed; seal ilmus äkki karu ja tormas põdra kallale; põder lippas metsa, — karu ei jõudnud järele; padrikus jäi põder sarwipidi kinni; sealt sai karu tema kätte. Nii said ilusad sarwed põdrale hukatuseks.

Ülekohus ei seisa kofis.

Ühel metsawahil oli kuldnokk, kes üksikuid sõnu mõistis rääkida. Kui metsawaht hõikas: „Kuldnokk, kus sa oled?“ siis wastas kuldnokk: „Siin!“

Naabri wäike Aadu käis tihti haruldast kõnelejat waatamas. Ükskord, kui metsawahti toas ei olnud, tekkis Aadul mõte kuldnokka salamahti ära wiia. Ta püüdis puurist linnu kinni ja pistis tasku. Aga just uksel tuli talle metsawaht wastu. Nagu ikka, tahtis metsawaht ka nüüd poisile rõõmu teha ja hüüdis: „Kuldnokk, kus sa oled?“ — „Siin! Siin!“ kisendas kuldnokk kohkunud poisi taskust.

Laewa nägin mastiga.

Laewa nägin mastiga,
Kaupmeest suure kastiga.
Mis nad toowad meile teelt,
Wahutawalt mereweelt?

Toowad kuldse kapakese,
Niine naane napakese,
Suure sarwilise saia,
Siidilindi lahu-laia.

Rauda-ruuna nägin ma —
Üle põllu põikas ta.
Mida tõi ta kaugelt maalt,
Meie riigi põhja raalt?

Warsa ühes wankeriga,
Tiider taader tankeriga:
Tõi ka nugissilma nuku. . .
Kullakene, ole kuku!

An 925
Kasva

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOOL

100.891

